

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“สลลวิทุธ — ถูกแทงด้วยลูกศร (คือกิเลส)”

สลลวิทุธ อ่านตามภาษาบาลีว่า สัน - ละ - วิต - ทะ มาจากคำว่า สลล (ลูกศร ในที่นี้มุ่งหมายถึง ลูกศรคือกิเลส) กับคำว่า วิทุธ (ผู้ถูกแทงแล้ว) รวมกันเป็น สลลวิทุธ แปลว่า ผู้ถูกแทงด้วย ลูกศรคือกิเลส เป็นคำที่แสดงถึงความเกิดขึ้นเป็นไปของกิเลสซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต กิเลส เกิดที่จิตของใคร ผู้นั้นก็เป็นผู้ถูกเสียบแทงด้วยลูกศรคือกิเลส ลูกศรคือกิเลส เสียบแทงหรือปัก อยู่ในจิตของแต่ละคนซึ่งเป็นผู้มีกิเลสอยู่เท่านั้น เป็นสิ่งที่ถอนออกได้ยาก และตราบติดที่ยัง ไม่สามารถถอนลูกศรคือกิเลสออกได้ ก็ยังถูกกิเลสเสียบแทง ทำให้เดือดร้อน เป็นทุกข์ และ ท่องเที่ยววนเวียนไปในสังสารวัฏฏ์อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ข้อความในสารัตถปกาสินี อรรถกถาสังยุตตนิกาย สคาถวรรค อุปัฏฐานสูตร แสดงความเป็นจริง ของความเป็นผู้ถูกเสียบแทงด้วยลูกศรคือกิเลส ดังนี้ ว่า

บทว่า สลลวิทุธสุส ความว่า ถูกแทงที่ใจ ด้วยลูกศรคือตัณหาที่ถูกขัดไปด้วยอวิชา เหมือนถูกแทง ด้วยลูกศรคือหอกที่อาบด้วยยาพิษ.

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษานั้น เป็นไปเพื่ออนุเคราะห์เกื้อกูล แก่ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา และมีความเข้าใจไปตามลำดับอย่างแท้จริง พระธรรมทุกคำแสดงถึงสิ่งที่มีจริง โดยละเอียดโดยประการทั้งปวง แม้แต่ในเรื่องของกิเลสซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิตนั้น พระองค์ก็ ทรงแสดงโดยนัยต่างๆ ด้วยข้ออุปมาเปรียบเทียบมากมาย เพื่อให้พุทธบริษัทได้เข้าใจอย่างถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริงว่าเป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย และเพื่อให้เห็นโทษเห็นภัยของกิเลสในชีวิต ประจำวัน ไม่ควรเลยที่จะเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสต่อไป จะต้องมีความละเอียดที่จะรู้เรื่องของกิเลสที่ แต่ละคนมีในวันหนึ่งๆ ที่จะต้องพิจารณาให้ละเอียดจริงๆ ว่า มีกิเลสประเภทไหนและมากอย่างไร เพราะเหตุว่าขณะใดที่มีการเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การลิ้มรส การรู้สิ่งที่กระทบสัมผัสทางกาย ย่อมแล่นไปในที่นั้นทุกเมื่อ เป็นไปด้วยโลภะบ้าง โทสะบ้าง โมหะบ้าง ตามอารมณ์ที่ปรากฏนั้นๆ และอารมณ์ก็ปรากฏอยู่ตลอดเวลา ทำให้เห็นได้ว่า กิเลสมากที่สุดทีเดียวที่เป็นไปตามอารมณ์นั้นๆ กิเลสทั้งหลาย มีโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น เป็นสภาพธรรมที่ไม่สะอาด ไม่บริสุทธิ์ เมื่อกิเลส ทั้งหมดเกิด ย่อมไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์เลยแม้แต่ชนิดเดียว มีแต่นำมาซึ่งทุกข์โทษภัยเท่านั้น กิเลสทั้งหลายไม่สามารถทำให้เข้าใจความจริงของสิ่งที่มีจริงได้เลย กิเลสทั้งหลาย จึงเป็นสภาพ ธรรมที่บัณฑิตซึ่งเป็นผู้มีปัญญา รังเกียจ ไม่ควรแก่การเข้าไปใกล้เป็นอย่างยิ่ง

จะเห็นได้จริงๆ ว่า บุคคลส่วนใหญ่เป็นผู้รักความสะอาดทและรังเกียจความสกปรกทางกาย แต่ว่าลืมคิดไป ขณะใดที่กิเลสเกิดขึ้น ขณะนั้นสกปรกหรือน่ารังเกียจยิ่งกว่าความสกปรกทางกาย เสียอีก และกิเลสที่เกิดขึ้น เกิดกับจิตขณะใด ก็ทำให้จิตเป็นอกุศลจิต และอกุศลจิตเกิดอยู่ตลอดเวลา

ถ้าไม่ได้เป็นไปในทาน การให้วัตถุสิ่งของเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น ไม่ได้เป็นไปในศีล กระทำในสิ่งที่ควรและงดเว้นจากทุจริตประการต่างๆ และไม่ได้เป็นไปในกาบรรมเจริญปัญญา นีคือ ความเกิดขึ้นเป็นไปของธรรมฝ่ายที่ไม่ดี ซึ่งเป็นอกุศลธรรม เป็นธรรมที่มีจริง ๆ ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลา ๔ อสงไขยแสนกัป เมื่อครั้งที่ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานมาก จึงทรงตรัสรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงถึงความเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ทรงตรัสรู้แล้วก็ได้ทรงแสดงหนทางคือการอบรมเจริญปัญญาเพื่อเข้าใจสภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริงจนกระทั่งสามารถดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น แก่สัตว์โลก ตลอด ๔๕ พรรษา ซึ่งมีผู้ที่ได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงมากมายนับไม่ถ้วน ทั้งผู้ที่เป็นมนุษย์ เทวดาและพรหมบุคคล

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงนั้น ละเอียด ลึกซึ้ง เพราะทรงแสดงลักษณะของสภาพธรรมทั้งหลายที่ทรงตรัสรู้ โดยทรงประจักษ์แจ้งตามความเป็นจริงของสภาพธรรมนั้นๆ ถ้าผู้ใดไม่ศึกษาพระธรรมที่ทรงแสดงไว้โดยละเอียด ให้เข้าใจอย่างถูกต้องแล้ว ก็ย่อมไม่สามารถอบรมเจริญปัญญา ที่จะประจักษ์แจ้งลักษณะของสภาพธรรมและดับกิเลสได้ เมื่อไม่สามารถดับกิเลสได้ ก็ย่อมจะถูกกิเลสเสียบแทงจิตใจอยู่ตลอดเวลา อยู่ไม่พาสึก เป็นผู้ที่ยังเต็มไปด้วยความสกปรกคือกิเลสเป็นอย่างมาก และยังจะสะสมสืบต่อไปอีกเรื่อยๆ ทำให้จมอยู่ในสังสารวัฏฏ์ อย่างไม่มีวันจบสิ้น ไม่พ้นไปจากทุกข์ในสังสารวัฏฏ์

ตามความเป็นจริงแล้ว สำหรับผู้ที่ยังมีกิเลส ทุกครั้งที่เห็นทุกครั้งที่ได้ยิน เป็นต้น นำมาซึ่งกิเลสมีความติดข้องต้องการ ถูกลูกศรคือกิเลสเสียบแทงแล้ว เพราะไม่รู้ความจริง หวันไหวไปด้วยอำนาจของกิเลส ถ้ามีความกระวนกระวายที่เกิดเพราะความปรารถนาเพราะความพอใจ ในขณะนั้นย่อมไม่สงบ ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง เพราะเหตุว่าถ้าสุขจริง สงบจริง ก็ไม่ต้องการอะไร แต่เมื่อต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใดอยู่ ยังเพิลิดเพิลินพอใจในสิ่งที่ปรากฏอยู่ หรือเดือดร้อนวุ่นวายใจในเรื่องต่างๆ ย่อมแสดงว่าในขณะนั้นไม่สงบ ในเมื่อเป็นอกุศลแล้ว จะสงบไม่ได้เลย

เพราะฉะนั้น แต่ละคนต้องเห็นกิเลสของตัวเองก่อน ด้วยปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูก และยิ่งเห็นละเอียดขึ้นเท่าไร ยิ่งเป็นประโยชน์มากกว่าที่จะรู้ว่าได้ทำกุศลไว้มากเท่าไร เพราะเหตุว่าถ้ารู้ว่าทำกุศลไว้มากเท่าไร โดยที่ไม่พิจารณากิเลสของตนเอง จะไม่รู้เลยว่า กิเลสหรืออกุศลธรรมมากกว่ากุศลที่ได้ทำไว้แล้วมากทีเดียว เพราะทำกุศลเท่าไรก็ยังไม่พอ และถ้ารู้ว่ามีกิเลสมากเท่าไร ก็เป็นผู้ตรงจริงๆ ว่า กิเลสประเภทใดมีมาก และน่ารังเกียจแค่ไหน กิเลสและโทษภัยของกิเลสเป็นสิ่งที่เห็นยาก ต้องได้อาศัยพระธรรมแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงเท่านั้น เพราะฉะนั้น ก็ทำให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ของพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า เป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายความไม่รู้ และกิเลสทั้งหลาย มีความติดข้องต้องการ เป็นต้น จนกว่าจะสามารถดับได้จนหมดสิ้นถึงความเป็นผู้บริสุทธิ์ สามารถถอนลูกศรคือกิเลสที่เสียบแทงจิตใจได้จริงๆ เป็นไปได้ด้วยปัญญาอย่างแท้จริง ซึ่งจะขาดการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวันไม่ได้เลย.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]